

Դանիելի Գիրքը — հարյուր ութսուներորդը

Հռոմի, Մակաբայեցիների և Ժամանակակից Ժամանակների մարգարեական հատումը. ուսումնասիրություն Դանիելի տեսիլքներում

Jeff Pippenger

2024-04-10

Ուրիա Սմիթը գրեց. «Հռոմը Աստծո ժողովրդի՝ հրեաների հետ դաշինքով միացավ Ք.ա. 162 թվականին»: Ժամանակակից պատմաբանների մեծամասնությունը այդ թվականը նշում է որպես Ք.ա. 161, և Սմիթը նույն գրքում երկու անգամ հիշատակում է Ք.ա. 161 թվականը: Իմ ենթադրությունն այն է, որ Ք.ա. 162 թվականի այս հիշատակումը տպագրական սխալ է:

«23-րդ և 24-րդ համարներով մենք բերվում ենք հրեաների և հռոմեացիների միջև եղած դաշինքի՝ մ.թ.ա. 161 թվականից այս կողմ, մինչև այն ժամանակը, երբ Հռոմը ձեռք էր բերել համաշխարհային տիրապետություն»: Ուրիա Սմիթ, Daniel and the Revelation, 273.

Տասնմեկերորդ և տասներկուերորդ համարները նույնականացնում են Ռափիայի ճակատամարտի հաղթանակն ու դրա հետևանքները, որը տեղի ունեցավ մ.թ.ա. 217 թվականին՝ Սելևկյան կայսրության, Մեծ Անտիոքոս III-ի գլխավորությամբ, և Եգիպտոսի Պտղոմեոսյան թագավորության, Պտղոմեոս IV Փիլոպատոս թագավորի գլխավորությամբ, միջև:

Պանիումի ճակատամարտը, որը տեղի ունեցավ տասնյոթ տարի անց՝ մ.թ.ա. 200 թվականին, դարձյալ Սելևկյան թագավորության և Պտղոմեական թագավորության միջև էր:

Մակաբայական ապստամբությունը սկսվեց մ.թ.ա. 167 թվականին և հրեաների ապստամբությունն էր Սելևկյան կայսրության այն փորձերի դեմ, որոնք նպատակ ունեին ճնշելու հրեական կրոնական գործելակերպը և պարտադրելու հունական մշակույթը:

Երուսաղեմի Երկրորդ Տաճարի վերանվիրագործումը, որը նշանավորում է այն պատմական իրադարձությունը, որ տոնվում է Հանուքայի ընթացքում, տեղի ունեցավ մ.թ.ա. 164 թվականին՝ քսաներեքերորդ համարի «դաշինքից» երեք տարի առաջ: Այս իրադարձությունը հաջորդեց Մակաբայեցիների հաջող ռազմական արշավին Սելևկյան կայսրության գործերի դեմ, որոնց առաջնորդում էր տիսրահոչակ Անտիոքոս IV Եպիփանեսը, որը պղծել էր Տաճարը և օրենքից դուրս հայտարարել հրեական կրոնական գործելակերպերը: Անտիոքոս IV Եպիփանեսը մահացավ Հանուքայի կողմից հիշատակվող հաղթանակից կարճ ժամանակ անց, և այդ պահից ի վեր պատմության մեջ նշանավորվում է սիրիական իշխանության անկումը:

Մ.թ.ա. 200 թվականին (որն էր նաև Պանիումի ճակատամարտի ժամանակը) Հռոմը առաջին անգամ մտավ Դանիել տասնմեկերորդ գլխի մարգարեական պատմության մեջ: Ահա այն խորհրդանիշը, որը հաստատում է տեսիլքը: Այդ պատմության մեջ նրա նպատակային ներգործությունը նույնականացնում է Հեզաբելի գործը՝ մի եկեղեցու խորհրդանիշ, որը կուլիսներից ձգում է թելերը: Հեզաբելը Սամարիայում էր, երբ նրա ամուսինը՝ Աքաաբը, նայում էր, թե ինչպես Եդիան կոտորել էր նրա մարգարեներին: Հերովդիան Հերովդեսի ծննդյան խնջույքին ներկա չէր, որտեղ նրա դուստրը՝ Սալոմեն, գայթակղեցրեց Հերովդեսին: Միացյալ Նահանգների պատմության մեջ պապականությունը, որը ներկայացված է Տյուրոսի պոռնիկով, մոռացվում է մինչև խորհրդանշական յոթանասուն տարիների վերջը: Այնուհետև նա սկսում է իր խաբեության երգերը երգել երկրի թագավորներին: Մ.թ.ա. 200 թվականը նախատիպում է այն ժամանակը, երբ նա սկսում է բացեփրաց երգել թագավորներին վերջին օրերում՝ շուտով գալու կիրակնօրյա օրենքից անմիջապես առաջ, ինչպես ներկայացված է տասնվեցերորդ խոսքում:

Հրեաների «դաշնագրից» առաջ՝ մ.թ.ա. 161-ից 158 թվականներին, Մակաբայեցիները վերածեցին տաճարը, ինչպես հիշատակվում է մ.թ.ա. 164 թվականին նշվող Հանուկայով: Ապա երեք տարի անց, դեռևս շարունակվող պայքարի մեջ լինելով սիրիացիների դեմ, մակաբայեցի հրեաները դիմեցին Հռոմին՝ աջակցություն ստանալու համար: Այդ ժամանակ Հռոմի հետ կնքված «դաշնագիրը» դառնում է մարգարեական փորձություն Աստծո վերջին օրերի մարգարեության ուսանողների համար:

Պատմությունը մ.թ.ա. 161 թվականն է նշում որպես այն պահը, երբ տեղի ունեցավ «դաշինքը», սակայն pioneers-ը այդ պատմությունը նույնացնում են մ.թ.ա. 158 թվականի հետ: Արդյոք ք Միլլերն էր ճիշտ, թե՞ արդի պատմաբաններն են ճիշտ: Միլլերը մ.թ.ա. 158 թվականին ավելացրեց վեց հարյուր վաթսուներեք տարի (666) և հասավ 508 թվականին, երբ «ամենօրյան» վերացվեց: Ինչքան էլ որոնեք, չափազանց դժվար, եթե ոչ իսկապես անհնար, կլինի գտնել պատմական ապացույց, որը կսատարի մ.թ.ա. 158 թվականը՝ որպես հրեաների և հռոմեացիների միջև եղած դաշինքի թվական:

Տասնվեցերորդ համարը Կիրակնօրյա օրենքն է, սակայն այդ պատմությունից առաջ Հռոմը մտնում է պատմության մեջ՝ տեսիլքը հաստատելու համար մ.թ.ա. 200 թվականին: Մակաբայեցիների ապստամբությունը սկսվեց Մոդեինում մ.թ.ա. 167 թվականին, և ի վերջո նրանք վերածեցին տաճարը մ.թ.ա. 164 թվականին: Այնուհետև, մ.թ.ա. 161 թվականից մինչև մ.թ.ա. 158 թվականը, հրեաները ուխտի մեջ են մտնում հռոմեական իշխանության հետ: Մ.թ.ա. 161-ից մինչև մ.թ.ա. 158 թվականներն ներկայացնում են ժամանակահատված, որը պահանջվեց «դաշինքը» հաստատելու համար: Այս ըմբռնումը նույնացնում է «դաշինքը»՝ համաձայն պատմիչների վկայության, ինչպես նաև այն գծապատկերի, որ ուղղորդվել է Տիրոջ ձեռքով և չպետք է փոփոխվի:

Պատմաբանները մեզ տեղեկացնում են, որ Ք.ա. երկրորդ դարում Հուդայի և Հռոմի նման հին ազգերի միջև դաշնագրեր կնքելու բանակցային գործընթացը փոփոխվում էր՝ կախված տվյալ հանգամանքներից, դիվանագիտական արձանագրություններից և

ներգրավված ուժային հարաբերակցությունից: Սովորաբար գործընթացը սկսվում էր այն բանից, որ մի կողմը հետաքրքրություն էր հայտնում մյուսի հետ դաշնագիր կամ դաշինք հաստատելու նկատմամբ: Հուդայի և Հռոմի պարագայում Հուդան էր նախաձեռնել կապը Հռոմի հետ՝ առաջարկելու պաշտոնական դաշինք:

Դիվանագիտական ուղիները կօգտագործվեին առաջարկը փոխանցելու և բանակցություններ սկսելու համար: Սա պետք է ներառեր դեսպանների կամ պատվիրակների ուղարկումը Հռոմ՝ նրա ղեկավարների կամ ներկայացուցիչների հետ հանդիպելու համար: Երբ բանակցությունները սկսվեին, երկու կողմերն էլ կքննարկեին առաջարկվող դաշնագրի պայմանները: Սա կարող էր ներառել մի շարք հանդիպումներ, դիվանագիտական ուղերձների փոխանակումներ և, հնարավոր է, նաև միջնորդների կամ հաշտարարների մասնակցությունը՝ քննարկումները դյուրացնելու համար: Բանակցությունների ընթացքում յուրաքանչյուր կողմը կդիտարկեր մյուսի առաջարկած պայմանները և կարող էր ներկայացնել հակաառաջարկներ կամ ձգտել փոփոխությունների որոշ պայմանների մեջ: Այս գործընթացը կարող էր ներառել զգույշ կշռադատում, խորհրդակցություններ խորհրդականների հետ և առաջարկվող դաշնագրի հնարավոր օգուտների ու թերությունների գնահատումներ:

Եթե երկու կողմերն էլ համաձայնության հասնեին դաշնագրի պայմանների շուրջ, ապա կպատրաստվեր պաշտոնական փաստաթուղթ, որը կներկայացներ երկու կողմերի կողմից համաձայնեցված պայմաններն ու դրույթները: Այնուհետև դաշնագիրը պետք է վավերացվեր յուրաքանչյուր ազգի համապատասխան իշխանությունների կողմից: Հռոմի պարագայում դա կարող էր ենթադրել Սենատի կամ այլ կառավարման մարմինների հաստատումը: Նմանապես, Հուդայում դաշնագիրը, հավանաբար, կպահանջեր նրա առաջնորդության կամ կառավարիչ խորհրդի հաստատումը: Վավերացումից հետո դաշնագիրը կիրագործվեր, և ակնկալվելու էր, որ երկու կողմերն էլ կհետևեն դրա պայմաններին: Սա կարող էր ներառել համագործակցության տարբեր ձևեր, փոխադարձ պաշտպանության վերաբերյալ համաձայնագրեր, առևտրական հարաբերություններ կամ դաշնագրում սահմանված դիվանագիտական ներգրավվածության այլ ձևեր:

Ք.ա. երկրորդ դարում Հրեաստանից (գտնվող Արևելյան Միջերկրականի շրջանում) դեպի Հռոմ (գտնվող Կենտրոնական Իտալիայում) ճանապարհորդելը պիտի լիներ դժվարին և ժամանակատար ձեռնարկ, հատկապես հաշվի առնելով հին տրանսպորտային միջոցների սահմանափակումները: Հրեաստանի և Հռոմի միջև հեռավորությունը կազմում է մոտավորապես 1,500-ից 2,000 կիլոմետր (930-ից 1,240 մղոն)՝ կախված ընտրված կոնկրետ երթուղուց: Հին ժամանակներում ծովային ճանապարհորդությունը հաճախ ավելի արագ և արդյունավետ էր, քան ցամաքային ճանապարհորդությունը, սակայն այն ենթակա էր գերակշռող քամիներին: Նավով ճանապարհորդելը Հրեաստանի որևէ նավահանգստից դեպի Իտալիայի որևէ նավահանգիստ (ինչպիսին է Օստիան՝ Հռոմի նավահանգիստը) կարող էր տևել մի քանի շաբաթ՝ կախված այնպիսի գործոններից, ինչպիսիք են քամու պայմանները, ծովային հոսանքները և օգտագործված նավի տեսակը:

Հուդեայից Հռոմ ցամաքային ճանապարհորդությունը կլիներ ավելի դանդաղ և ավելի ծանրագին: Ճանապարհորդները պետք է անցնեին զանազան տեղատեսակներով, ներառյալ լեռներ, հովիտներ և գետեր, և դիմակայեին այնպիսի խոչընդոտների, ինչպիսիք էին ավազակները և թշնամական տարածքները: Գնահատվում է, որ ոտքով կամ ձիաքարշ կառքով ճանապարհորդությունը կարող էր տևել մի քանի ամիս: Ճանապարհի տևողության վրա նաև ազդեցություն կունենային այնպիսի գործոններ, ինչպիսիք են ճանապարհների վիճակը, կացարանների և հանգստի կանգառների առկայությունը, ինչպես նաև ճանապարհին հանգստանալու և պաշարները համալրելու անհրաժեշտությունը:

Երբ Մակաբայեցիների հրեաները ձգտեցին դաշինք կնքել Հռոմի հետ, նրանք պետք է դեսպաններ ուղարկած լինեին Հռոմ: Երբ այդ դեսպանները ընդունվեին հռոմեական իշխանությունների կողմից, պիտի հետևեր բանակցությունների մի շրջան: Պատմական տեսության համաձայն, քանի որ ճշգրիտ արձանագրություն առկա չէ, երբ պայմանագիրը պաշտոնապես ձևակերպվեր, այն պետք է հետ տարվեր Հուդեա՝ հաստատման համար, և ապա, հավանաբար, պետք է կրկին վերադարձվեր Հռոմ՝ հաստատելու հրեաների ընդունումը: Գրեթե անհնար է հավատալ, թե այդ ժամանակաշրջանում դաշինք կազմելու գործընթացը կարող էր ավարտված լինել մեկ տարվա ընթացքում, ուստի այն ըմբռնումը, որ «դաշինքը» ներկայացնում է մ.թ.ա. 161-ից մ.թ.ա. 158 թվականներն ընդգրկող մի գործընթաց, համընկնում է մարգարեության այլ գծերի հետ, որոնք մատնանշում են այն պատմությունը, որ տանում է դեպի տասնվեցերորդ համարի կիրակնօրյա օրենքը:

«Դաշինք», որի նախաձեռնությունը, ինչպես բոլոր պատմաբաններն են համակարծիք, մակաբայեցիների հրեաներից էր, սկսվեց Հուդեայում մ.թ.ա. 161 թվականին: Նպատակն այն էր, որ հրեաները ցանկանում էին աջակցություն ստանալ սիրիացիների դեմ, որոնց հետ նրանք պայքարում էին իրենց ապստամբության սկզբից՝ մ.թ.ա. 167 թվականից ի վեր: Ապստամբությունը հրահրվեց հրեա քահանա Մատաթիայի և նրա հինգ որդիների, հատկապես Հուդա Մակաբեոսի, ջանքերով՝ դիմակայելու սելևկյան տիրակալ Անտիոքոս IV Եպիփանեսի պարտադրած հելլենացման քաղաքականությանը: Այդ քաղաքականությունը ներառում էր հրեական կրոնական սովորույթները ճնշելու և հունական բարքերն ու հավատալիքները պարտադրելու փորձեր:

Ապստամբության խթանը մի միջադեպ էր Մոդեին գյուղում, որտեղ Մատաթիան հրաժարվեց ենթարկվել հունական աստվածությանն զոհ մատուցելու հրամանին: «Մոդեին» անվանումը բխում է եբրայերեն «մոդի'ա» բառից, որը նշանակում է «հայտարարել» կամ «բողոքել»: Իր բողոքի ընթացքում Մատաթիան սպանեց մի հրեա ուխտադրուծի, որը պատրաստվում էր կատարել այդ զոհաբերությունը, և նա ու իր որդիները փախան լեռները՝ սկիզբ դնելով սելևկյան զորքերի դեմ պարտիզանական պատերազմի արշավին: Մակաբայական ապստամբությունը տևեց մի քանի տարի, որի ընթացքում Մակաբայեցիները բազմաթիվ ճակատամարտերի մեջ մտան Սելևկյանների և նրանց դաշնակիցների դեմ: Չնայած թվով խիստ զիջելուն և սպառնալիքներին՝ զգալիորեն հետ մնալուն՝ Մակաբայեցիները տարան մի շարք

նշանակալի հաղթանակներ:

Մելեկյան կայսրությունը ձգտում էր հույների կրոնը պարտադրել հրեաներին, և հույները ներկայացնում են վերջին օրերի գլոբալիստներին: Նրանց կրոնն արտահայտվում է այն «woke-իզմով», որ ներկայումս գլոբալիստական ուժերի կողմից՝ բանկային համակարգի, հիմնական հոսքի լրատվամիջոցների, կրթական կենտրոնների և անօրինական ներգաղթյալների հարկադրական ներգաղթի միջոցով ազգային տարբերությունների քայքայման ճանապարհով, պարտադրվում է Միացյալ Նահանգներին և աշխարհին: Երբ Անտիոքոս Եպիփանեսը հույն կրոնն էր պարտադրում հրեաներին, կային հրեաներ, որոնք համագործակցում էին նրա ջանքերի հետ: Մակաբայեցիները ներկայացնում են ուխտադրժ հրեաների մի դաս, որոնք դիմադրում էին Հունաստանի կրոնին, սակայն կար նաև ուխտադրժ հրեաների մեկ այլ դաս, որոնք սատարում էին հույն կրոնի պարտադրման գործին:

Տասնվեցերորդ համարը շուտով գալու կիրակնօրյա օրենքն է, և վիշապի, գազանի ու սուտ մարգարեի եռակի միությունը: Այդ պատմությանը նախորդում են տասներեքից տասնհինգ համարները, որտեղ քառասուներորդ համարի երեք ճակատամարտերը տեղի են ունենում տասներորդ համարից (1989), տասնմեկերորդ և տասներկուերորդ համարներից (ուկրաինական պատերազմը), և Պանիումի ճակատամարտից: Պանիումի ճակատամարտը ներկայացնում է մի ճակատամարտ, որում երկեղջյուր երկրային գազանը հաղթում է գլոբալիստների կրոնական և քաղաքական փիլիսոփայություններին:

Այդ պատերազմում Միացյալ Նահանգների վերջին նախագահը պետք է առերեսվի Պուտինի հաղթանակի և դրան հաջորդած փլուզման հետևանքներին, որոնք ներկայացված են տասնմեկերորդ և տասներկուերորդ համարներում: Նա դաշինք կկազմի ՆԱՏՕ-ի կամ Միավորված ազգերի կազմակերպության հետ, որպեսզի կարգավորի Ռուսաստանի փլուզման հետևանքները, և այդ դաշինքի պատմության ընթացքում նա Պանիումի պատերազմում կմտնի ընդհարման Միավորված ազգերի կազմակերպության հետ: Քառասուներորդ համարի երրորդ պատերազմը կլինի ինչպես քառասուներորդ համարի առաջին պատերազմը: Ինչպես Խորհրդային Միությունը փլուզվեց Միացյալ Նահանգների տնտեսական և ռազմական ուժի ներքո, այնպես էլ Միավորված ազգերի կազմակերպության գլոբալիստները հարկադրված կլինեն կրկնել «պերեստրոյկան»՝ Գորբաչովի՝ Խորհրդային Միությունը բարեփոխելուն ուղղված ջանքերի հիմնական բաղադրիչը, թեև դրանք, ի վերջո, նպաստեցին խորհրդային համակարգի քայքայմանը և Խորհրդային Միության վերջնական լուծարմանը:

Երրորդ պատերազմը պատկերված է առաջին պատերազմով, և տնտեսության ու ռազմական ճնշման միջոցով Թրամփը, ինչպես ներկայացված է Ռեյգանով, Միավորված ազգերի կազմակերպությանը կստիպի մտնել «պերեստրոյկայի» մեջ, ինչը նշանակում է վերակառուցում կամ բարեփոխում: Այդ վերակառուցումը Միացյալ Նահանգներին կդնի տասը թագավորների համակարգի գլխին, որը Միավորված ազգերի կազմակերպությունն է: Այդ պատերազմում այնուհետև պապականությունը

կներկայանա պատմության մեջ՝ հավակնելով լինել այն համակարգի պաշտպանը, որը Թրամփն այդ ժամանակ նվաճում է:

Նույն պատմության մեջ Թրամփը կբախվի ներքին քաղաքացիական պատերազմի, որին նա հարկադրված կլինի անդրադառնալ, ինչպես Աբրահամ Լինքոլնն էր հարկադրված անդրադառնալ: Քաղաքացիական պատերազմը տեղի կունենա Միացյալ Նահանգների ներսում գտնվող միմյանց հակառակ կանգնած երկու ուրացական խմբավորումների միջև: Մի դասը ներկայացված է նրանցով, ովքեր ընդունել են «woke-ism»-ի կրոնն ու փիլիսոփայությունը, որոնք երկու քաղաքական կուսակցությունների առաջադիմական գլոբալիստներն են: Մյուս դասը (MAGA-ism) դավանում է, թե իսկական բողոքականներ են, թեև նրանք կորցրին այդ մանդատը 1844 թվականին:

Նախագահի խմբակցությունը ներկայացված է MAGA-իզմով և հիմնված է ճշմարիտ բողոքականությունն ու Սահմանադրությունը պահպանելու մասին մոլորեցուցիչ ճեղքված վրա: Վոքիզմի պնդումն է Մայր Երկրի կրոնը, Նոր դարը և այն հավատը, թե Սահմանադրությունը կիրառվում է հասարակության նորմերի առկա հանգամանքներով, այլ ոչ թե հիմնադիր հայրերի հնացած գաղափարներով:

Մատաթիան (Թրամփը) վերջ կդնի Միացյալ Նահանգների ներսում գլոբալիստ-առաջադիմական դեմոկրատների փորձերին, ինչպես ներկայացված է մ.թ.ա. 167 թվականին Մոդեխում սկսված ապստամբությամբ: Այնուհետև Թրամփը կկրկնի մ.թ.ա. 164 թվականի պատմությունը, երբ Սակաբայեցիները վերսրբագործեցին տաճարը, ինչպես հիշատակվում է Հանուկայի տոնակատարությամբ: Ապա՝ մ.թ.ա. 161-ից մինչև մ.թ.ա. 158 թվականներով ներկայացված ժամանակահատվածում, Թրամփը կսկսի պապականության պատկերը կանգնեցնելու վերջին վճռական առաջնությունը, որը մի պատկեր է, որ նույնականացնում է կրոնական իշխանության և քաղաքական իշխանության միջև անօրինական հարաբերություն: Մ.թ.ա. 158 թվականին դաշինքը կգործադրվի, երբ տասնվեցերորդ համարի շուտով եկող կիրակնօրյա օրենքը կիրարկվի:

Դանիելի տասնմեկերորդ գլուխը նախ բացահայտում է, թե ինչպես Հռոմը քաղաքականապես տիրապետություն է հաստատում, ապա Դանիելը կրկնում և ընդարձակում է նույն պատմությունը՝ մի շղթայով, որը ցույց է տալիս, թե նույն այդ պատմության մեջ ինչպես է Հռոմը վարվում Աստծո ժողովրդի հետ: Տասնվեցերորդ համարից մինչև տասնիններորդ համարը պատկերված են այն երեք խոչընդոտները, որոնք հեթանոսական Հռոմի առաջ էին կանգնած՝ աշխարհի վրա վերահսկողություն հաստատելու ճանապարհին: Տասնվեցերորդ համարում Սիրիան հեթանոսական Հռոմի կողմից նվաճվեց մ.թ.ա. 65 թվականին, ապա Հրեաստանը Պոմպեոսի կողմից նվաճվեց մ.թ.ա. 63 թվականին: Տասնվեցերորդ համարը ցույց է տալիս այն պահը, երբ Հռոմը պիտի կանգներ փառավոր երկրում, և դրանով նախապատկերում է նույն գլխի քառասունմեկերորդ համարի կիրակնօրյա օրենքը:

Կարևոր է նշել, որ նվաճման պատմությունը տեղի ունեցավ մ.թ.ա. 63 թվականին [զուգահեռ՝ 1863-ին], մի քաղաքացիական պատերազմի ընթացքում, որ ծավալվում էր Երուսաղեմի ներսում: Ուրիա Սմիթը գրել է. «Պոմպեոսի՝ Պոնտոսի արքա Միհրդատեսի դեմ իր արշավանքից վերադառնալուց հետո, երկու մրցակիցներ՝ Հյուրկանոսը և Արիստոբուլոսը, պայքարում էին Հրեաստանի գահի համար»:

«Հիւրկանոս» և «Արիստոբուլոս» անունները երկուսն էլ հունական ծագում ունեն և պատմական նշանակություն են կրում, հատկապես հելլենիստական ժամանակաշրջանի և Հասմոնյան տոհմի ընթացքում հրեական պատմության համատեքստում: «Հիւրկանոս» անունը ծագում է հունարեն «Հուրկանոս» բառից, որը, հավանաբար, առաջացել է պարսկերեն «հուրկան» բառից՝ նշանակելով «գայլ»: Հիւրկանոսը մի անուն էր, որ կրել են Հասմոնյան մի քանի իշխողներ: «Արիստոբուլոս» նշանակում է «լավագույն խորհրդական» կամ «լավագույն խորհրդատու»: Արիստոբուլոսը ևս մի անուն էր, որ կրել են Հասմոնյան մի քանի իշխողներ: Թե՛ «Հիւրկանոս»-ը, թե՛ «Արիստոբուլոս»-ը անուններ են, որոնք կապված են Հասմոնյան ժամանակաշրջանի հրեական պատմության նշանակալի դեմքերի հետ: Նրանք իշխողներ էին, որոնք կարևոր դերեր են ունեցել Հուդայի Հասմոնյան թագավորության կառավարման և ընդարձակման գործում: Քրիստոսի ժամանակ Հասմոնյան թագավորության մարգարեական սերունդներն ու ներկայացուցիչները փարիսեցիներն էին:

Երբ Պոմպեոսը նվաճեց Երուսաղեմը, երկու քաղաքական խմբակցություններն էլ իրենց ծագումը կապում էին մ.թ.ա. 167 թվականին Մոդեինով ներկայացված ապստամբության ժամանակի հետ: Երբ Պոմպեոսը ներքաշվեց այդ ապստամբության մեջ, նա վճռեց գրավել Երուսաղեմը, իսկ Արիստոբուլոսի քաղաքական խմբակցությունը վճռեց դիմադրել նրան, մինչդեռ Հյուրկանոսի խմբակցությունը վճռեց բացել դռները Պոմպեոսի առջև: Այնուհետև Պոմպեոսը ձեռնարկեց իր հարձակումը Երուսաղեմի վրա, և երեք ամիս անց Երուսաղեմը ընդմիջտ անցավ Հռոմի իրավասության տակ:

Տասնիններորդ համարով Եգիպտոսը՝ երրորդ և վերջին խոչընդոտը, վերցվեց Հռոմի կողմից: Այնուհետև, քսաներորդ համարում, նույնացվում է Քրիստոսի ծնունդը, քանի որ Դանիելը սկսում է ներկայացնել, թե այդ պատմության ընթացքում Հռոմն ինչպես էր վերաբերվելու Աստծո ժողովրդին: Քսանմեկերորդ և քսաներկուերորդ համարներում Քրիստոսը խաչվում է: Քսաներեքերորդ համարում նույնացվում է այն դաշինքը, որը սկսվել էր մ.թ.ա. 161-ից մինչև մ.թ.ա. 158 թվականներին, անմիջապես այն համարներից հետո, որոնք նկարագրում են խաչը, որտեղ ուրացող հրեաները հայտարարեցին, թե «թագավոր չունենք, այլ միայն՝ կայսրը»: Ուրացող հրեաների գիծը, որ ներկայացված է Մակաբայեցիներով, որոնք դիմակայել էին հունական կրոնական փիլիսոփայության ներթափանցումներին և այդպիսով անսուրբ հարաբերություն էին կազմել Հռոմի հետ, հաջորդում է այն համարին, որը նույնացնում է խաչի պատմությունը, որտեղ նրանց անսուրբ հարաբերության պտուղը լիովին դրսևորվեց:

Շեքինյան երբեք չվերադարձավ այն տաճարը, որը կանգնեցվեց գերության յոթանասուն տարիներից հետո: Վերջին մարգարեական վկայությունը, որ հռչակվեց Մադաքիայի կողմից, տրվեց մ.թ.ա. հինգերորդ դարի մոտավորապես կեսերին: Հարյուրավոր տարիներ Աստծո տեսանելի ներկայություն և մարգարեական որևէ վկայություն չկար, մինչև Մակաբայեցիները չկանգնեցին համաշխարհայինացնող հունական ազդեցության դեմ: Իրենց ապստամբության սկզբում նրանք իրականացրին հենց այն խռովությունը, որին փորձել էին դիմել թե՛ Պտղոմեոսը, թե՛ Օգիա թագավորը, երբ երկու թագավորներն էլ ձգտեցին կատարել քահանայի դերը և տաճարում ընծա մատուցել:

Հովնաթան Ափիուսը (նաև հայտնի որպես Հովնաթան Մակաբեացի) Մատաթիայի որդիներից մեկն էր, որն սկսեց Մակաբեական ապստամբությունը, և նա նշանակալի դեր խաղաց Մելևկյան կայսրության դեմ հրեական ապստամբության առաջնորդության մեջ: Իր եղբոր՝ Հուդա Մակաբեացու, մարտում զոհվելուց հետո Հովնաթանը ստանձնեց Մակաբեական զորքերի առաջնորդությունը: Իր ռազմական և քաղաքական առաջնորդությունից բացի, Հովնաթանը ստանձնեց նաև քահանայապետի պաշտոնը՝ ծառայելով որպես հրեա ժողովրդի հոգևոր առաջնորդ: Հովնաթանի երկակի դերը՝ և՛ որպես առաջնորդ, և՛ որպես քահանայապետ, հրեական պատմության մեջ նշանակալի զարգացում էր, քանի որ այն համախմբեց ինչպես քաղաքական, այնպես էլ կրոնական իշխանությունը Հասմոնյան տոհմի շրջանակներում: Նրա առաջնորդությունը նպաստեց հրեական ինքնավարության ամրապնդմանը և Հուդեայում Հասմոնյան իշխանության հաստատմանը:

Հենց այն մեղքը, որ Պտղոմեոսը փորձեց գործել Ռաֆիայի հաղթանակից հետո, իրականացվեց Մակաբայեցիների ապստամբության հենց սկզբում: Դա նույն մեղքն էր, որին քահանաները հակառակվեցին Օգիա թագավորի օրերում, սակայն Մակաբայեցիների՝ Աստծո տաճարային ծառայությունների իբրև թե պաշտպանությունը եկեղեցու և պետության միավորման մոլորված ու ապստամբական դրսևորում էր, և որպես այդպիսին՝ նախատիպում է ուխտադրուժ բողոքականության ապստամբությունը, որը այժմ համախմբվում է Թրամփին աջակցելու համար՝ Բայդենի գլոբալիստական «woke»-իզմի ներթափանցումների դեմ:

Աստվածաշունչը սովորեցնում է, որ նրանց պիտի ճանաչեք իրենց պտուղներից, և Քրիստոսի օրերում փարիսեցիները Մատաթիասով սկսված Հասմոնյան տոհմի վերջին մնացորդներն էին: Մատաթիասը և նրա սկսած ապստամբությունը բերեցին փարիսեցիության պտուղները, ինչպես նաև բերում են ուրացող բողոքականները, որոնք աջակցում են «Make America Great Again» հասկացությանը: Ամերիկյան մեծ էր, երբ Սահմանադրությունը հասկացվում էր որպես եկեղեցին և պետությունը միմյանցից առանձնացված պահող փաստաթուղթ, սակայն կեղծ հրաշքի ժամանակ, որ ներկայացված է այն հաղթանակով, որի հիշատակը նշվում է Հանութայի տոնով, կիրակնօրյա օրենսդրության շարժումը բացահայտորեն ի հայտ կգա:

Մենք կշարունակենք այս ուսումնասիրությունը հաջորդ հոդվածում:

«Մինչ այժմ նրանք, ովքեր ներկայացրել են երրորդ հրեշտակի պատգամի ճշմարտությունները, հաճախ համարվել են պարզապես ահազանգողներ: Նրանց կանխասացությունները, թե կրոնական անհանդուրժողականությունը ձեռք կբերի իշխող դիրք Միացյալ Նահանգներում, թե եկեղեցին և պետությունը կմիանան՝ հալածելու նրանց, ովքեր պահում են Աստծո պատվիրանները, հոչակվել են անհիմն և անհեթեթ: Վստահությամբ հայտարարվել է, թե այս երկիրը երբեք չի կարող դառնալ այլ բան, քան եղել է՝ կրոնական ազատության պաշտպանը: Սակայն երբ կիրակիի պահպանումը պարտադրելու հարցը լայնորեն արծարծվում է, այնքան երկար կասկածի և անհավատության արժանացած իրադարձությունը երևում է, թե մոտենում է, և երրորդ պատգամը կգործադրի այնպիսի ազդեցություն, ինչպիսին առաջ չէր կարող ունենալ:»

«Ամեն սերնդում Աստված ուղարկել է Իր ծառաներին՝ հանդիմանելու մեղքը թե՛ աշխարհում, թե՛ եկեղեցում: Բայց ժողովուրդը ցանկանում է, որ իրենց հաճելի բաներ ասվեն, և մաքուր, անգարդար ճշմարտությունն ընդունելի չէ: Շատ բարենորոգիչներ, իրենց գործին ձեռնամուխ լինելով, վճռել էին մեծ խոհեմություն գործադրել՝ եկեղեցու և ազգի մեղքերի դեմ հանդես գալու մեջ: Նրանք հույս ունեին, որ մաքուր քրիստոնեական կյանքի օրինակով ժողովրդին կրկին կբերեն դեպի Աստվածաշնչի վարդապետությունները: Բայց Աստծո Հոգին եկավ նրանց վրա, ինչպես եկավ Եղիայի վրա՝ մղելով նրան հանդիմանելու ամբարիշտ թագավորի և հավատուրաց ժողովրդի մեղքերը. նրանք չէին կարող գերծ մնալ Աստվածաշնչի հստակ պատգամները քարոզելուց՝ այն վարդապետությունները, որոնք վարանում էին ներկայացնել: Նրանք մղվում էին նախանձախնդրությամբ հոչակելու ճշմարտությունը և այն վտանգը, որ սպառնում էր հոգիներին: Տիրոջ տված խոսքերը նրանք ասում էին՝ առանց հետևանքներից վախենալու, և ժողովուրդը հարկադրված էր լսել այդ նախազգուշացումը:»

«Այսպես պիտի հոչակվի երրորդ հրեշտակի լուրը: Երբ ժամանակը գա, որ այն տրվի մեծագույն գործությամբ, Տերը պիտի գործի խոնարհ գործիքների միջոցով՝ առաջնորդելով նրանց մտքերը, ովքեր իրենց նվիրում են Իր ծառայությանը: Մշակները պիտի որակավորվեն ավելի շուտ՝ Նրա Հոգու օծությամբ, քան գրական հաստատությունների կրթությամբ: Հավատի և աղոթքի մարդիկ պիտի մղվեն դուրս գալու սուրբ նախանձախնդրությամբ՝ հոչակելով այն խոսքերը, որ Աստված տալիս է նրանց: Բաբելոնի մեղքերը պիտի բացահայտվեն: Եկեղեցու կարգադրությունները քաղաքացիական իշխանությամբ պարտադրելու ահավոր հետևանքները, սպիրիտիզմի ներխուժումները, պապական իշխանության գաղտագողի, բայց արագ առաջընթացը՝ այս ամենը պիտի մերկացվի: Այս հանդիսավոր նախազգուշացումներով ժողովուրդը պիտի շարժվի: Հազարների վրա հազարներ պիտի լսեն, ովքեր երբեք նման խոսքեր չեն լսել: Զարմանքով նրանք լսում են այն վկայությունը, որ Բաբելոնը եկեղեցին է՝ ընկած իր մոլորությունների և մեղքերի պատճառով, որովհետև մերժել է այն ճշմարտությունը, որ իրեն ուղարկվել էր երկնքից: Երբ ժողովուրդը եռանդուն հարցմամբ գնում է իրենց նախկին ուսուցիչների մոտ՝ մի թե այս բաները այդպես են, սպասավորները առասպելներ են մատուցում, մարգարեանում են հաճելի բաներ՝ նրանց վախերը մեղմելու և արթնացած խիղճը հանգստացնելու համար: Բայց քանի որ շատերը հրաժարվում

են բավարարվել մարդկանց մերկ հեղինակությամբ և պահանջում են հստակ «Այսպես է ասում Տերը», ժողովրդական ծառայությունը, ինչպես հին օրերի փարիսեցիները, իրենց իշխանությունը կասկածի տակ դրվելու պատճառով բարկությամբ լցված, պիտի դատապարտի այդ լուրը՝ որպես սատանայից եղած, և պիտի գրգռի մեղքը սիրող բազմություններին՝ նախատելու և հալածելու նրանց, ովքեր հռչակում են այն»:

«Երբ հակամարտությունն ընդարձակվում է դեպի նոր ոլորտներ, և ժողովրդի միտքը դարձյալ հրավիրվում է դեպի Աստծո ունահարված օրենքը, Սատանան խռովքի մեջ է ընկնում: Լուրին ուղեկցող գործությունը միայն ավելի կկատաղեցնի նրանց, ովքեր ընդդիմանում են նրան: Հոգևորականները գրեթե գերմարդկային ջանքեր կգործադրեն, որպեսզի փակեն լույսի ճանապարհը, որ այն չշողա իրենց հոտերի վրա: Իրենց իշխանության տակ եղած ամեն միջոց գործադրելով՝ նրանք կձգտեն ճնշել այս կենսական հարցերի քննարկումը: Եկեղեցին դիմում է քաղաքացիական իշխանության գորեղ բազկին, և այս գործում պապականներն ու բողոքականները միավորվում են: Քանի որ կիրակիի պարտադիր պահպանության շարժումն ավելի համարձակ ու վճռական է դառնում, օրենքը կգործադրվի պատվիրանապահների դեմ: Նրանց կսպառնան տուգանքներով և բանտարկությամբ, իսկ ոմանց կառաջարկվեն ազդեցիկ պաշտոններ, ինչպես նաև այլ պարգևներ ու առավելություններ՝ որպես դրդապատճառներ՝ ուրանալու իրենց հավատը: Բայց նրանց հաստատուն պատասխանը կլինի. «Աստծո Խոսքից ցույց տվեք մեզ մեր սխալը»,— նույն պահանջը, որ նման հանգամանքներում բարձրացրեց Լյութերը: Նրանք, ովքեր կանգնեցվում են դատարանների առաջ, հզոր կերպով պաշտպանում են ճշմարտությունը, և նրանց լսողներից ոմանք մղվում են դիրք գրավելու՝ պահելու Աստծո բոլոր պատվիրանները: Այսպես լույսը կբերվի հազարավորների առաջ, որոնք այլապես ոչինչ չէին իմանա այս ճշմարտությունների մասին»: Մեծ պայքար, 605, 606: